

Joan Brossa, noves constel·lacions

LLUÍS GENÉ / EFE

JOAQUIM ARMENGOL

Recordo que a principis d'estiu, durant la cerimònia de lliurament dels premis FAD d'arts parateatrics, el poeta Josep Pedrals i el crític Joaquim Nogueru van llegir uns textos magnífics i molt divertits que van fer les delícies del públic. Eren proses de Joan Brossa, petites narracions, jocs de geni enjogassat que feien venir moltes ganes de llegir-lo. Textos introbables aleshores, però no pas avui, perquè RBA acaba de publicar el formidable i excepcional llibre *Prosa completa i textos esparsos*.

Diuen que Brossa no sabia fer-se un ou ferrat ni tenia cap idea del valor del diner, i menys encara de comptar-lo. No en duia mai, de diners; tampoc no hauria sabut què fer-ne. En canvi, l'he vist infinitat de vegades etiquetat com a versificador genial, dramaturg, artista plàstic, com el poeta avantguardista (ell no s'hi considerava) català més important de la segona meitat del segle XX, etc. Qui pot negar-ho? Però m'ado-

no que aquesta no deixa de ser una veritat parcial, perquè després de llegir *Prosa completa i textos esparsos* no hi ha més relligadura que fer una nova valoració del conjunt que inclogui, en especial, la prosa sencera, perquè aquest volum és ple de material desconegut que no s'havia vist mai imprès, i el seu desassossec en distorsiona forçosament el conjunt. El llibre no hauria estat possible sense la tasca superba de Glòria Bordons, curadora de l'edició: és ella qui ha fet possible la lectura de la narrativa sencera de Joan Brossa recuperant escrupolosament les versions originals autèntiques i reordenant-ne l'obra, seguint la lògica d'un sentit cronològic natural, cosa que permet al bon lector empaitar la biografia artística de Brossa, i l'evolució cap a noves formes i interessos. L'estudi introductor de Bordons, *Un gènere imprescindible*, resulta tan esplèndid i preclar que facilita molt embrossar-se en l'aventura de redescobrir l'autor.

Dividit en quatre grans blocs –que comprenen del 1944 al 1997–, podem estalonar el recorregut d'un

Brossa que fulgura amb el surrealisme i l'experimentació (època Dau al Set), fins a l'acció artística subjugada pel compromís social (*Em va fer Joan Brossa*). Sota el capell sempre hi té la línia enjogassada de l'habilitat poètica i l'esperit calidoscòpic irrefrenable, que acaba manejant una fantasiosa quantitat de subgèneres. La sensació és que Brossa és un gran juganer, amb un enorme domini del llenguatge, cosa que pot distreure'ns del seu fons palpitant. Els seus trucs de mans literaris fan pensar en un inspirat Fregoli que es transfigura sovint, per mostrar la llengua com una cosa viva, la potencialitat de la qual se sosté per una incessant capacitat de captació, de transgressió i canvi continuats. Ara bé, la pregunta essencial és saber què hi ha dessorat l'expandiment: en Brossa, pel que em sembla, res hi ha d'innocent.

Llegint aquests textos podem entendre les dues grans premisses que van conformar l'esperit artístic brossià: escriure en català i fer-ho en un llenguatge propi del seu temps, però sempre amb una voluntat d'investigar i d'anar adaptant-se als temps actuals. És impressionant comprovar aquest tipus d'honestat tan poc corrent. Sorpren també la capacitat per treure profit dels fragments més elementals de la realitat quotidiana, en el sentit de proporcionar sovint una veritable reflexió sota aquesta narrativitat falsament fingida.

El que trobareu al llarg d'aquest volum formidable és una autèntica biografia artística i social. Brossa es desplega en multitud de plans diferents: cinema, religió, educació, política, màgia, mim, teatre, poesia, gèneres parateatrics, entrevistes, articles, pròlegs, acudits, presentacions de llibres, homenatges a mestres com Miró, Wagner i Mestres Quadreny, i un munt de relacions vitals com són les viscudes amb Cui-xart, Pons i Tàpies, entre d'altres. Ben mirat, l'obra de Brossa és aclaparadora, i molt em temo que encara està per descobrir, concretar i fixar-la veritablement. Caldria també reordenar i tornar a publicar el seu teatre. Entretant, però, hi ha aquesta extensa possibilitat: prosa completa i textos esparsos. ➡

PROSA COMPLETA I TEXTOS ESPARSOS
JOAN BROSSA
RBA-LA MAGRANA
ED. GLÒRIA BORDONS
768 PÀG./30 €

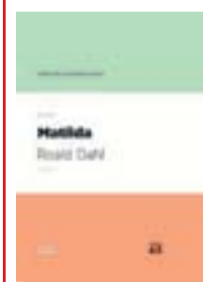
ELS CLÀSSICS

Una nena fora de sèrie

JORDI NOPCA

Hi ha pares que lloen acríticament els fills (“l'adoració els encega fins a convèncer-se que [...] té condicions de geni”), i d'altres que, tenint una criatura tan fora de sèrie com la Matilda, no n'estan precisament orgullosos. Amb quatre anys i tres mesos, la nena parla amb la bibliotecària perquè li aconselli quin llibre pot llegir, perquè ja ha liquidat tota la bibliografia infantil: “En voldria un de bo de veritat, dels que llegeixen els grans”, diu, i s'emporta *Grans esperances*, de Charles Dickens. En comptes d'anar-la a buscar, la mare de la nena va cada tarda a Aylesbury a jugar al bingo. “No m'empeny a llegir llibres. Ni el pare tampoc”, explica Matilda. “Doncs, què esperen que hi facis, tu, cada tarda, en una casa sense ningú?”, pregunta la bibliotecària. “Doncs, arrossegar-m'hi i mirar la tele”.

Entre les habilitats de la nena destaca la telequinesi –que li permet moure objectes amb el poder de la ment– i les bromes que gasta als pares. Un dia que ha descobert que el pare ha enganyat un client li enganxa el barret al cap amb cola. Un altre, amaga un lloro dins la xemeneia i fa creure a la família que hi ha un fantasma amagat. Sempre enginyós i divertit, Roald Dahl (1916-1990) va publicar llibres com *El fantàstic senyor Guillot*, *Charlie i la fàbrica de xocolata*, *El senyor Oswald* i diversos reculls de contes. ➡

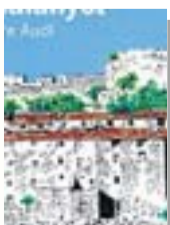

MATILDA
ROALD DAHL
TRADUCCIÓ DE
RAMON BARNILS
IL·LUSTRACIONS,
QUENTIN BLAKE
EDICIONS 62
224 PÀG./9,95 €
(DIUMENGE, AMB LARA)

L'APARADOR

ARA

FICCIO

Malanyet
PERE AUDÍ
Edicions de 1984

Carlins, lligaires, anarquistes, el sometent, la Guàrdia Civil, jornaleros, minyones, capellans i agitadors de tota mena omplen les pàgines de *Malanyet*, primera obra de ficció de Pere Audí (Tortosa, 1956). El títol del llibre és el nom d'una barriada popular de Falset, envoltada pels petits pobles de la comarca del Priorat –els Guiamets, el Masroig, el Molar, Bellmunt...–, l'escenari principal dels relats, evocats des del principi del segle XX.

Teatre
SALVADOR ESPRIU
Labutxaca

FICCIO

“Com a base de la seva obra dramàtica, Espriu es va servir de la mitologia, bíblica i clàssica, per exposar-hi els seus interessos temàtics, actualitzar-los i lligar-los al [...] món de «ninots i titelles i de gent de Sinera»”, escriuen Gabriella Gavagnin i Víctor Martínez-Gil al volum que recull tota la producció dramàtica de l'escriptor, que inclou *Antígona* (text del 1939, revisat el 1967), *Primera història d'Esther* (1948) i *Una altra Fedra, si us plau* (1977).

El doctor Proctor i la...
JO NESBO
La Galera

INFANTIL

El doctor Proctor –personatge de la sèrie de llibres juvenils de Jo Nesbo– viatja a París per trobar-se amb l'amor de la seva vida, Julietta Margarina, però alguna cosa falla durant el viatge. Un bon dia, la Lise i el Bolet reben una postal del doctor (que està boig, però no del tot) en què diu que s'ha quedat atrapat en el temps. Només ells, el petit pèl-roig i la seva espavilada amiga, poden arribar a alliberar-lo. Però han d'actuar de pressa.